

I Ettepanek seonduvalt Tartu linna eelarvestrateegiaga 2015-2018

a) Täiendada lisa 1 Tartu idaringtee maksumuse prognoosi lähtudes III etapi elluviimise kavast, mille kohta ilmus artikkel Tartu Postimehes
<http://tartu.postimees.ee/2917821/idaringtee-projekti-tuli-suur-muutus#comments>

Juhul, kui plaanis ka IV etapp, palume selle lisada. Peame hetkel lisa 1 esitatud teavet ebapiisavaks ja ebakorrektses, kui suurobjekte ei ole selles kajastatud. Ühtlasi palume lisada teised võimalikud EL toetusel plaanitavad projektid, mida hetkel ei ole lisa 2 kajastatud ja anda nendest ülevaade ka tuleval volikogu istungil.

b) Kavandada kohalike maksutulude tõus, minimaalselt vastavuses prognoositava inflatsioonimääraga. Eelkõige peame oluliseks parkimistasude tõstmist, et suunata autokasutajaid kasutama rohkemühistransporti ja kergliikluse võimalusi ning seeläbi vähendada autoliiklusest tulenevat keskkonnakoormust. Teisalt peame ebaõiglaseks, kui linn koormab täiendavalt lasteaiakohtade tõstmise näol lapsevanemaid, kuid teistes maksutulude sektorid jäävad muutusteta, kuigi linna kulud pigem suurenevad kui vähenevad.

c) Kaasav eelarve. Peame oluliseks, et kaasava eelarve määr muutuks vähemalt samas suurusjärgus investeringute summa muutumisega (avalikkusele teada antud 1% investeringute eelarvest). Seeläbi ettepanek märkida lisa 2 2016. a kohale minimaalselt 155 000, 2017. a 146 000, 2018. a 152 000 EURi. Siinkohal märgime, et põhimõtteliselt peaks kogu eelarvestamise protsess olema edaspidiselt kaasav ja projektipõhise idee hääletuse osas teeme ettepaneku edaspidi täpsustada kasutatavaid mõisteid.

Samuti teeme ettepaneku kaaluda volikogul kaasava eelarve osakaalu järk-järgulist tõstmist eelarves kolme aastaga minimaalselt 2% peale kogu investeringute eelarvest, et tagada elanikkonna jätkuv huvi kaasava eelarve protsessi suhtes.

Seletus

Kaasava eelarve ehk osaluseelarve idee on tõsta elanikkonna huvi eelarvestamise protsessi suhtes ja teha otsused ressursside jaotuse kohta dialogis elanikega. See loob eluterve pinge linnaelanike ja -võimu vahel. Osaluseelarve edukuse näitaja on osaluse taseme tõus. Osalusprotsesside arengutaset mõõdetakse enamasti osaluse kontiinumi abil abil ("ladder of citizen participation": Arnstein 1969, Silverman 2005), osaluseelarve jaoks on selle mõõdiku sõnastanud McGee 2003 ja see rõhutab eelarve protsessi puhul nelja astet: 1) info jagamine, 2) arvamuse küsimine, 3) ühine otsustamine, 4) huvitatud osapoolte algatused ja kontroll. Mida suuremad on võimalused "redeli" kõrgemate astmete tegevusteks, seda enam saavad teoks osaluseelarve kasulikud eesmärgid: 1) eelarve läbipaistvuse tagamine, 2) huvirühmade koostöö suurenemine, 3) tulevad esile uued ideed ja lahendused (vt Kaasava linnajuhtimise ajutise komisjoni koosolek 13. märts 2014. a. nr 3). Kaasavat eelarvementlust edendava Maailmapanga raport Porto Alegre protsessi kohta (World Bank 2002) rõhutab, et osaluseelarve edukuse jaoks on üheks võtmefaktoriks eraldatud raha hulga kasv, mis peegeldab "kodanike suurenevat võimu otsustada ühiskondlike asjade üle, mis neid otseselt mõjutavad". Porto Alegres on kaasava eelarve maht kogu linnaeelarvest aastatega tõstetud

10% pealt 21% peale kogu eelarvest (Santos 1998, vrd Tartus võeti alustuseks ette 1% investeerimiseelarvest, mis on vaid 0,1% kogu eelarvest). **Üldiselt loetakse osaluseelarve ideele vastavaks protsente kogu eelarvest, mis on vähemalt 2% ja tavaliselt jäävad alla 10%, keskmine on 9%, alla 2% puhul on seos osaluseelarvega ainult "sümboolne" ja tegu pigem eelarvemenetlusest eraldiseisva projektikonkursi kui eelarvega põimitud protsessiga** (Cabannes 2004). Kuigi osaluseelarve "õiget mahtu" pole olemas ja sobiv maht sõltub omavalitsusest, siis üldprintsip on, et mida suurem on protsent, seda suurem on kodanike huvi ja kasulikum saadud kogemus (UN-HABITAT 2004).

- *Sherry R Arnstein "A Ladder of Citizen Participation," JAIP, Vol. 35, No. 4, July 1969, lk 216-224*
- *Robert Mark Silverman (2005) Caught in the Middle: Community Development Corporations (CDCs) and the Conflict between Grassroots and Instrumental Forms of Citizen Participation, Community Development, 36:2, lk 35-51*
- *Rosemary McGee (2003) "Legal frameworks for citizen participation: synthesis report", Logolink, lk 11*
- *Boaventura de Sousa Santos "Participatory budgeting in Porto Alegre: Toward a redistributive democracy" Politics & Society; Stoneham; Dec 1998*
- *"72 Frequently Asked Questions about Participatory Budgeting" UN-HABITAT 2004*
- *"Empowerment Case Studies: Participatory Budgeting in Brazil". Washington: World Bank; 2002*
- *Yves Cabannes "Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy" Environment and Urbanization 2004 16: 27*